

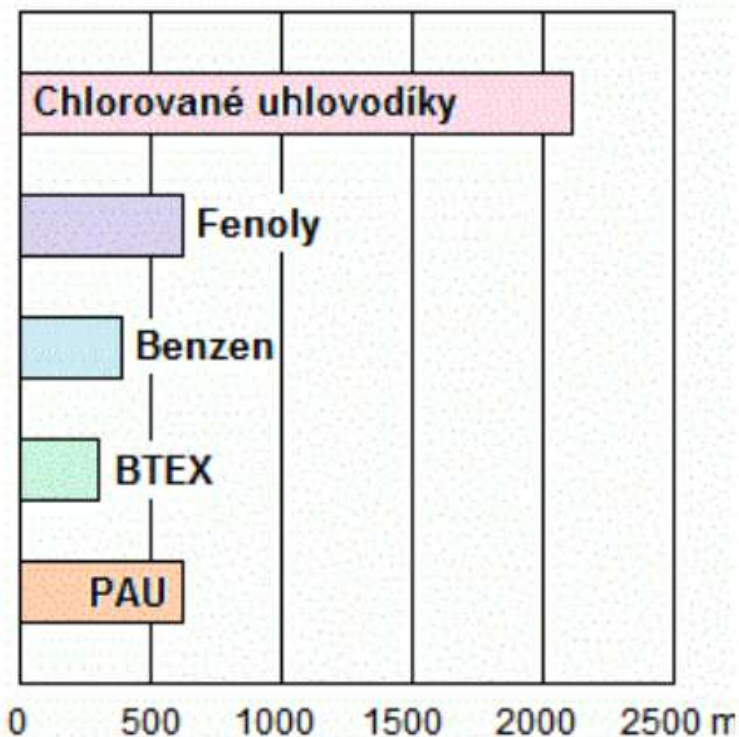
HODNOCENÍ PROCESŮ PŘÍRODNÍ ATENUACE

Jiří Tylčer,

AQD-envitest, Ostrava

Typický dosah kontaminačního mraku

Vysoká rozpustnost, malá retardace, nízká degradabilita

Vysoká rozpustnost, malá retardace, dobrá degradabilita

Vysoká rozpustnost, malá retardace, dobrá degradabilita

Vysoká rozpustnost, malá retardace, dobrá degradabilita

Nízká rozpustnost, velká retardace, nízká degradabilita,
jen naftalen vyšší rozpustnost a menší retardace

Maximální dosah mraku pro 75% případů

Žaloženo na statistickém zhodnocení 256 německých lokalit staré zátěže (Schiedek, et al., 1997)

PRŮKAZNOST HODNOCENÍ ATENUACE

PRŮKAZNOST HODNOCENÍ ATENUACE

První průkazová linie

- časové řady z monitoringu koncentrací
- interpretace vývoje kontaminace v čase a ploše

PRŮKAZNOST HODNOCENÍ ATENUACE

Druhá průkazová linie

- data z monitoringu koncentrací nedostatečná pro interpretaci vývoje v čase
- geochemické indikátory

GEOCHEMICKÉ INDIKÁTORY

Tab. 1.	Charakter korelace mezi kontaminací a obecnými indikátory biodegradace							
koncentrace	koncentrace indikátoru							Redox
kontaminantu	rozp. O₂	SO₄⁻	NO₃⁻	Mn (II)	Fe (II)	CH₄	CO₂	potenciál
+	-	-	-	+	+	+	+	-
-	+	+	+	-	-	-	-	+

PRŮKAZNOST HODNOCENÍ ATENUACE

Doplňková průkazová linie

- mikrobiální studie
- modelování
- další specifické analýzy dat první či druhé průkazové linie

HODNOCENÍ POUŽITÍ SPONTÁNNÍ ATENUACE JAKO NÁPRAVNÉHO OPATŘENÍ

- vyhodnocení dosavadního chování mraku v čase
- hodnocení podmínek pro atenuaci
- prognóza budoucího vývoje mraku v čase
- zhodnocení spontánní atenuace jako alternativy nápravného opatření
- vyhodnocení rizik, možnosti náhradního řešení v případě selhání
- možnosti aktivní podpory atenuačního procesu
- porovnání s jinými alternativami nápravných opatření
- návrh monitoringu a hodnocení atenuace

ZÁKLADNÍ ÚLOHY PŘI HODNOCENÍ ATENUACE

- vyhodnocení statusu kontaminačního mraku z hlediska jeho chování v čase
- hodnocení intenzity atenuace
- hodnocení podmínek pro atenuaci

STATUS KONTAMINAČNÍHO MRAKU Z HLEDISKA CHOVÁNÍ V ČASE

- stabilní mrak
- smršťující se mrak
- rozšiřující se mrak

EXPANDUJÍCÍ MRAK

- i v něm může probíhat atenuace
- každý mrak se časem a po určité vzdálenosti stabilizuje
- prognózy do budoucna nejisté

HODNOCENÍ INENZITY ATENUACE

- Prognózy budoucího vývoje
- Otázky:
  - Ohrožuje migrace potenciální příjemce rizika na dráze migrace?
  - Může atenuace sama o sobě zabránit ohrožení potenciálních příjemců rizika na dráze migrace?
  - Může atenuace sama o sobě zajistit splnění cílů sanace v přijatelném časovém horizontu?

HODNOCENÍ INENZITY ATENUACE

- Regresní metody
- Hmotnostní bilance
- Stanovení retardace
- Kalibrace transportního modelu

STANOVENÍ RETARDACE

$$R = v_{\text{prům}}/v_{\text{kont}}$$

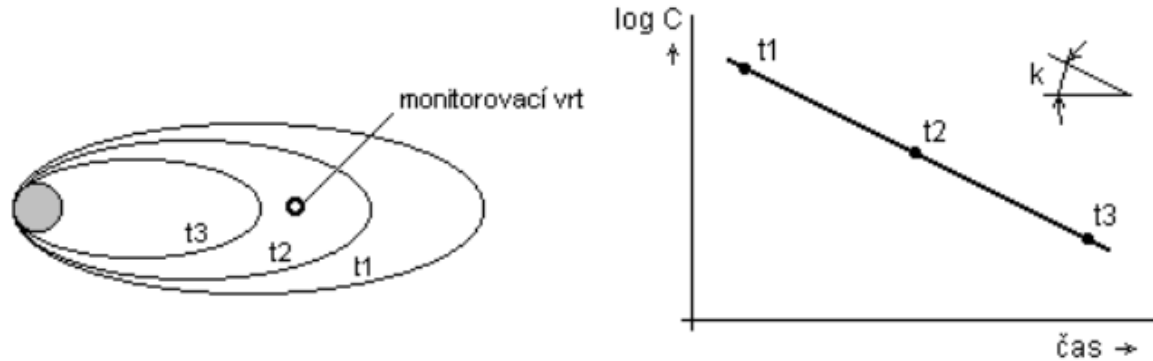
$$R = 1 + K_d \cdot \delta_b/n$$

K_d = distribuční koeficient

Regrese

KONCENTRACE - ČAS

Obr. 1. Koncentrace - čas

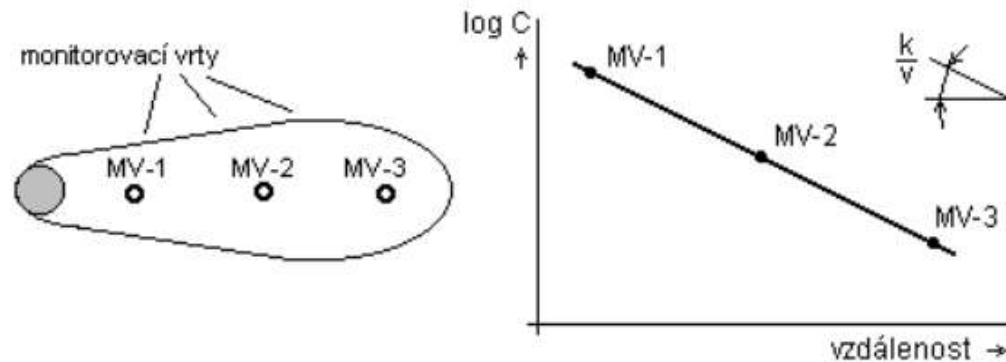
$$C(t) = C_i \cdot e^{-(k \cdot t)}$$

$$C(t) = (C_i - C_a) \cdot e^{-(k \cdot t)} + C_a$$

Regrese

KONCENTRACE - VZDÁLENOST

Obr. 2. Koncentrace - vzdálenost

$$C(x) = C_0 \cdot e^{-\left(k \frac{x}{v}\right)}$$

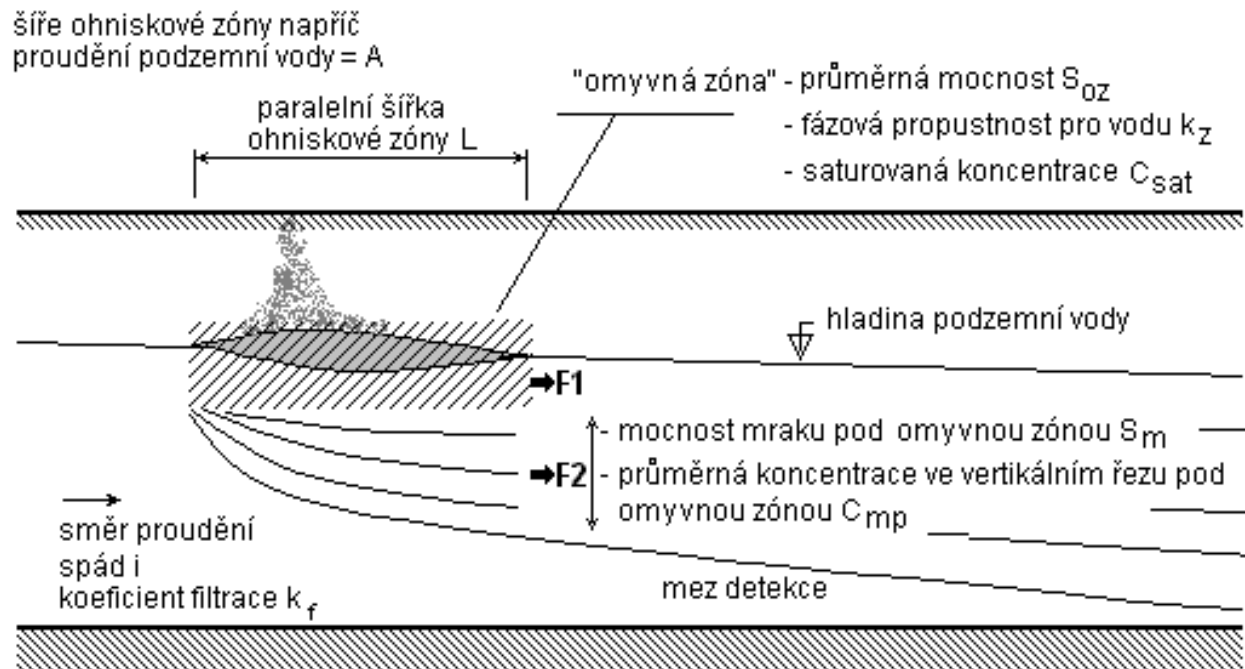

HMOTNOSTNÍ BILANCE

MODELY

- **analytické - numerické**
- **1D - 2D - 3D**
- **ustálené - transienční**

HMOTNOSTNÍ BILANCE

Obr. 3. Koncept odvození fluxu znečištění od ohniska kontaminace

INTEGRÁLNÍ ČERPACÍ ZKOUŠKA

Obr. 4.

Princip stanovení fluxu znečištění v podzemní vodě
na základě integrální čerpací zkoušky
podle Schwarz et al., 1998, Holder et al., 1998

M = celkový flux znečištění od zdroje

C_p = koncentrace kontaminantu
v čerpacím vrtu

Q_p = množství vody, čerpané z vrtu

Q_a = přírodní proudění podzemní
vody přes kontrolní průřez

C_{av} = průměrná koncentrace
v kontrolním průřezu

$$M = C_p \cdot Q_p$$

$$C_{av} = M/Q_a$$

MONITORING ATENUACE

- Postižení kontaminačního mraku v ploše
- Sledování koncentrací na centrální proudnici
- Referenční vrty pro sledování geochem. indikátorů
- Pro hodnocení koncentrací nepoužitelné vrty s fází
- Sledování pozadí proti směru proudění
- Sentinelové vrty
- Eliminace sezónních vlivů na hodnocení výsledků

Děkuji za pozornost

**Jiří Tylčer,
AQD-envitest**

HODNOCENÍ PROCESU PŘÍRODNÍ ATENUACE

Jiří Tylčer,

AQD-envitest, Ostrava

